

Arlo 'Berberis vulgaris' usat entre altres a les Serres de Cuenca (*DAut.*, Forner), i ja 1557 (Jarava: Colmeiro *Enum.* I, 91), arbust espinós que fa com uns raïms vermellats de gust agre i té altres noms molt semblants als que es retroben en l'arn: *espina santa*, *espina de Cristo* aquell, *espina*, *espino*, *azota-Cristos*, *espin'avesa*⁵ aquest (Colmeiro II, 7); l'alternativa *rn ~ rl*, dificultat en tot cas no seriosa, també s'eliminarà d'altres maneres que la que fonamento allà (i en *TopHesp.* II, 41).

Asnacho es dona com a nom d'una lleguminosa 'Ononis tridentata L.', per al Baix Aragó (Asso, junt amb *asnallo*, Colm. II, 108), però també ha designat altres plantes més o menys afins; la mateixa a Tita-guas (Rojas Clemente), però a Tabernas (Almeria) és el *Sonchus spinosus*, família de l'enciam, en altres llocs *Koniga spinosa* (per a d'altres plantes encara, Colm.). Altres espècies d'*Ononis* es distingeixen com a molt espinoses, i ho són altres variants de l'*asnacho*. Per a identificar amb l'arrel d'*arn*, caldria que *sn* vinguí ací de *-rn-*, però és sabut que a Almeria, i en altres i amples zones del SE. castellà, *rn* s'altera en tal forma que es fa impossible distingir quins mots tenen *sn* i *rn*; cf. *sarnacho* en el xurro del Villar del Arzobispo, que Llatas dona també com a valencià (i que deu tenir aglutinada la *-s* de l'article plural). I d'altra banda al costat de la var. castellana (arag., etc.) *arnallo*, trobem *arnalls* en català a Segarra (Ant. J. Costa) i jo mateix vaig sentir *arnalls* en els pobles de la Baixa Ribagorçana (Ivars, Alfarràs, Allmenar, 1956).³⁰ I aquestes formes catalanes, fonèticament inconciliables amb *àse(n)s* dissuadeixen de derivar el cast. *asnacho* de *ASINUS*. Més greus són encara els obstacles fonètics que s'oposen a partir d'*ACINUS* com ha suggerit després Alvar (veg. *DECH*). Puix que el mot es troba en català (on només hi ha la forma amb *-rn-*) i en castellà, essent el català una llengua on mai *rn* i *sn* no es confonen, i essent el castellà un domini en la part Sud del qual (allà on es localitza *asnacho*) aquests dos nexes consonàntics són indiscernibles, el bon mètode obliga a admetre que l'ètimon tenia *-RN-* i no pas cap grup de sibilant.

Per altra part, tant l'àrea geogràfica del mot cast.-arag.-val. com la terminació *-acho* fan creure en una procedència mossàrab.⁴⁵

El 1947 em limitava a admetre per a tot plegat un inconcret origen pre-romà. JHubschmid (en notes breus, *ZRPb.* LXVI, 1950, 34, n. 1; *Pyr.-wörter vor-röm.*, 18) volent concretar més suposa procedència cèltica: no sols això queda completament en l'aire sinó també l'únic agafador que suggereix en suport d'aquesta idea: correspondència del gr. *ἔρνος* (*ἔρνε-ος*) 'brot', 'tany', mot altrament poc usat i poètic;⁶ justament l'arrel d'això té un contingut vague, quasi impalpable, en indoeuropeu, i es dona el cas que és in-existent en cèltic.⁷ Com sigui que a l'article *ARANYÓ* hem trobat proves que el cèltic primitiu tingué amb terminacions diverses un nom de forma *AGRENO-/AGRAN-/AGRIN-* com a nom de l'aranyó (i també 'prunyó, pruna') i a l'article *ARÇ* hem comprovat la base ⁶⁰

ARTO- en el pre-romà pirinenc com a nom d'una varietat de l'aranyó i l'arn, més raonable fóra la hipòtesi que en alguns llocs *ARTO-* i *AGRENO-* es vagin encreuar en una forma *ARNO-*. Encreuament de mots, que essent quasi ben sinònims i convivint tots dos des d'una època remota en el mateix territori, pogué produir-se a molts punts des de data bastant antiga, encara que no tant com la d'aquells; i llavors, el caràcter disseminat, l'aparició en alguns punts esporàdica, de l'àrea del nostre mot, justament podria ser resultat d'aquest caràcter, per dir-ho així, il·legítim de la seva gènesi.

DERIV.: *Arnall*, *arnalleta*, etc., veg. supra.

¹ Anant pel camp entorn de St. Pol de Mar jo sentia al meu pare (c. 1920-25) com s'embadalia amb els *peremartris florits*, que eren clarament arços blancs, i de vegades m'havia dit que així ho deien a l'Empordà. — ² Aquesta mateixa forma derivada *arnall* em cridà l'atenció en algun poble de l'Alt Conflent però no en trec l'aigua clara: a Évol, en donar-me *Els Arnalls* com a nom de partida muntanyenca, preguntant què vol dir uns *arnalls* contestaren «que hi ha força rocs», i sortiren a parlar-me, sense justificació, d'un derivat *arnòlé*: «és un lloc que amb els ramats no s'hi pot pas gaire anar: és mal país». Però potser això ací és un mot sense sentit vegetal ni relació etimològica amb aquest, car a Ralleu anomenaren el *Roc de l'arnâl* i rectificant la pronúncia tot seguit *Roc de l'arnâl*. Derivat, doncs, d'*arena*, sembla. — ³ *Archives de la Comm. Clôture*, RLR III, 163; Ach. Montel tradueix «ronce»; no és que així el context no es pugui entendre, ni tampoc és estrany que Emil Levy suggereixi esmenar-ho en *als arns de l'ort*. — ⁴ Un *Ponz d'Arne* en una escriptura del Roergue de c. 1180 una trentena de km. al NE. de Rodés; dos riuets dits *L'Arnouze* (ja *in reco Arnozii* a. 1298) a l'Aude cap al N. de Carcassona; *L'Arnet* paratge del terme de Narbona (ja 1363) i un *Petrus de Arneto* apareix en un doc. de 1175 de la regió de Nîmes (veg. Sabarthès, *DiTopAude*, s. v.; i C. Brunel, *Les plus anc. chartes en l. prov.*, 180.5 i 144.31), i el darrer recorda el nom de població *Arnedo* de la Rioja. Val a dir que pot tractar-se d'homònims en tot això, i espt. en les formacions en *-osa* i *-etum* igual es podria tractar de derivats de *ARENA*. Alternativa a preferir almenys en el nom de la Riera *L'Arnera* prop de Figueres. Però el mot que interessa està documentat en baix llatí fins a Arles del Roine per Du C. — ⁵ Malament *-avesa* amb *-s-* *AlcM*, però és amb *-ss-*, com ho posa el *Dfa.*, i com jo ho he sentit alguns cops com a nom de planta, i així es pronúncia com a nom del poblet d'*Espinavessa* (*əspina-bésə*) entre Figueres i Banyoles. Ll. *AVÈRSA*, castellà *aviesa*. — ⁶ Ornamental, d'algun poema homèric i alguna oda de Píndar, «a young sprowt, shoot, scion», abstracte també per a rebrot d'un llinatge. — ⁷ Arrel *R-/ER-* poc concretable i de sentit enterament imprecís, la del gr. *ἔρνος* 'excito', llatí *orior* 'aixeco', scr. *ῥηότι* 's'eleva, es mou', *IEW*, 328.5 id. Amb un cos tan exigü (recordem que la *n*